

жорстких заходів міркуваннями національної безпеки; з іншого — у суспільстві посилилися дебати щодо меж втручання держави у приватну та публічну сфери.

У доповіді доводиться, що 2016 рік став не лише політичним рубежем, а й етапом формування нової моделі інформаційного управління, яка поєднує централізацію регулювання з активним використанням цифрових комунікаційних інструментів. Така модель має амбівалентний характер: вона забезпечує оперативність прийняття рішень та мобілізаційний потенціал, проте водночас змінює характер публічної сфери, звужуючи простір для плюралістичної дискусії.

Наукова новизна дослідження полягає в застосуванні концепції біфуркаційного розвитку до аналізу соціально-інформаційних трансформацій сучасної Туреччини. Уперше запропоновано інтегровану модель аналізу, що поєднує політико-правові зміни з еволюцією інформаційного простору як взаємопов'язаних процесів. Обґрунтовано тезу про те, що воєнно-політична дестабілізація може виступати чинником, який утворює структури, у формуванні нової конфігурації інформаційного суспільства.

Сформульовано положення про те, що трансформація інформаційного простору після 2016 р. характеризується переходом від відносно плюралістичної моделі до моделі керованої комунікації, у якій держава відіграє провідну роль у визначенні інформаційних пріоритетів. Такий перехід супроводжується змінами в правовому регулюванні цифрових платформ, механізмах контролю за медіаконтентом і структурі власності медіа.

У контексті філософського аналізу підкреслюється, що сучасне інформаційне суспільство є вразливим до кризових впливів, а моменти дестабілізації можуть змінювати траєкторію його розвитку. Турецький кейс демонструє, що криза здатна стати імпульсом до консолідації влади та перегляду базових принципів функціонування публічної сфери.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з порівняльним аналізом подібних процесів в інших країнах, що пережили кризові політичні трансформації, а також із вивченням довгострокових наслідків змін для культурної політики, громадянських свобод та цифрового середовища.

Отже, воєнно-політична дестабілізація 2016 р. в Туреччині може бути розглянута як точка біфуркації, що визначила новий вектор розвитку соціального та інформаційного простору держави. Її наслідки проявляються у трансформації політичної системи, зміні характеру правового регулювання та формуванні нової моделі публічної комунікації. Аналіз цього процесу дозволяє глибше зрозуміти механізми взаємодії між кризою, владою й інформаційним суспільством у XXI ст.

К. Попова-Коряк

ПРАВОВІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТРАДИЦІЙНИХ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

К. Popova-Koriak

LEGAL AND CULTURAL DIMENSIONS OF THE TRANSFORMATION OF TRADITIONAL FAMILY VALUES IN MODERN SOCIETY

У XXI ст. інститут сім'ї зазнає суттєвих трансформацій. Вони зумовлені як глобальними соціокультурними процесами, так і розвитком інформаційного суспільства. Зміна ціннісних орієнтирів, переосмислення ролі сім'ї в житті

особистості та суспільства, поява нових форм соціальної взаємодії актуалізують необхідність комплексного наукового аналізу традиційних сімейних цінностей. У цьому контексті особливої ваги набуває інтеграція філософського (аксіологічного), правового й культурологічного підходів.

Аксіологічний вимір дозволяє розглядати сім'ю як носія базових цінностей. До таких цінностей, зокрема, належать любов, взаємоповага, відповідальність, спадкоємність поколінь. Думається, що саме ці цінності історично визначали зміст сім'ї як соціального інституту. Разом з тим ці цінності не існують поза соціальними інститутами. Одним із таких інститутів є право. Саме право закріплює ці цінності в нормах і робить їх частиною суспільних правил. Водночас воно забезпечує їх захист.

Отже, правовий вимір сімейних цінностей відображає нормативне закріплення суспільно значущих уявлень про сім'ю, шлюб, батьківство та дитинство. В Україні базовим актом, що визначає правові засади сімейних відносин, є Сімейний кодекс України, відповідно до якого сім'я визнається первинним та основним осередком суспільства (ст. 3), а держава забезпечує її охорону (ст. 5). Крім того, стаття 21 Сімейного кодексу України визначає шлюб як «сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану». Таке формулювання відображає традиційний підхід до розуміння сім'ї, який має чітке нормативне закріплення.

Конституційні засади сімейних відносин також підтверджують цю модель. Зокрема, відповідно до статті 51 Конституції України, шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка, а сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою. Таким чином, на рівні Основного Закону закріплюється традиційне розуміння сімейних відносин як соціально значущого інституту.

На міжнародному рівні питання сімейних цінностей також отримало правове закріплення. Воно відображене у низці актів, серед яких важливе місце посідають Загальна декларація прав людини (ст. 16), Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (ст. 8, 12) та Конвенція ООН про права дитини (ст. 3). Ці документи закріплюють право на повагу до сімейного життя, свободу створення сім'ї й пріоритет інтересів дитини.

Водночас у сучасному міжнародному правовому дискурсі спостерігається тенденція до розширеного тлумачення поняття сім'ї та шлюбу. Відповідні підходи поступово впливають на національні правові системи. Такий вплив здійснюється через механізми імплементації міжнародних стандартів, судову практику, а також рекомендації міжнародних інституцій.

У культурному та інформаційному просторі ці процеси супроводжуються активним поширенням нових моделей сімейних відносин. Вони доволі часто подаються як прогресивні та соціально прийнятні. Водночас доцільно звернути увагу на те, що їх утвердження відбувається не лише внаслідок природної еволюції суспільства. Значну роль відіграє інтенсивний інформаційний вплив, який формує нові соціальні орієнтири. У цьому контексті можна говорити про виникнення ефекту т. зв. «соціальної нормалізації», коли певні моделі поведінки поступово починають сприйматися як стандарт.

У зв'язку з цими процесами виникає низка правових і культурних ризиків, які потребують окремої уваги. По-перше, існує ризик розмивання чіткості правових дефініцій. Зокрема, відхід від закріпленого в статті 21 Сімейного кодексу України визначення шлюбу може призвести до неоднозначності правозастосування та ускладнення функціонування інституту сімейного права.

Крім того, спостерігається тенденція до зовнішнього впливу на національне законодавство. У процесі гармонізації з міжнародними та регіональними стандартами можуть ініціюватися зміни, які не завжди повною мірою враховують національні культурні особливості та традиції. У результаті може виникати напруження між правовою уніфікацією й збереженням культурної ідентичності.

Окремо варто звернути увагу на те, що інформаційне суспільство значно прискорює процеси трансформації цінностей. Через медіа, соціальні мережі та цифрові платформи формуються нові уявлення про сім'ю, які швидко набувають поширення. У результаті зміни можуть відбуватися не поступово, а під впливом інформаційних трендів, що не завжди відповідають глибинним культурним традиціям суспільства.

З культурологічної точки зору сім'ю доцільно розглядати як елемент культурної спадщини, що формується історично та передається між поколіннями. Традиційні сімейні цінності виступають основою соціальної стабільності та ідентичності. Їх трансформація без належного врахування культурного контексту може призвести до порушення балансу між правовими нормами та суспільними уявленнями.

Водночас право має забезпечувати не лише збереження традицій, а й адаптацію до нових соціальних умов. У цьому полягає складність сучасного правового регулювання: необхідно одночасно гарантувати права людини та не допустити втрати змістовного ядра базових соціальних інститутів.

Таким чином, трансформація сімейних цінностей у сучасному суспільстві супроводжується як об'єктивними змінами, так і потенційними ризиками, пов'язаними з розмиванням правових категорій, зовнішнім впливом на законодавство, зміною культурних орієнтирів. У цьому процесі право відіграє ключову роль, оскільки саме воно визначає межі допустимих змін і забезпечує стабільність суспільних відносин.

Підсумовуючи, слід зазначити, що ефективне правове регулювання сімейних відносин можливе лише за умови врахування взаємозв'язку правових, культурологічних та аксіологічних чинників. Саме такий підхід дозволяє забезпечити баланс між збереженням традиційних сімейних цінностей і реагуванням на сучасні виклики інформаційного суспільства.

Д. Цикуненко

ДИНАМІКА ЛЕГІТИМНОСТІ В ПЕРЕХІДНІ ПЕРІОДИ: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВА РЕФЛЕКСІЯ ДОСВІДУ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

D. Tsykunenko

DYNAMICS OF LEGITIMACY IN TRANSITIONAL PERIODS: PHILOSOPHICAL AND LEGAL REFLECTION ON THE EXPERIENCE OF THE REVOLUTION OF DIGNITY

У сучасній філософії права поняття легітимності є головним показником життєздатності політико-правової системи, адже воно визначає міру добровільного визнання влади суспільства. Однак найгострішої форми це питання набуває в кризові періоди існування держави, коли формальна законність (легальність) вступає в суперечність з ціннісними орієнтирами її громадян.

Революція Гідності 2013–2014 рр. стала унікальним явищем у сучасній історії України, адже тоді громадянське суспільство виступило як самостійний суб'єкт легітиматії, взявши на себе функцію відновлення правопорядку та справедливості